

დად და დე მწამს. საღამოზედ ზარბაზ მოქაუნძინა, მაგრამ რადგან ითავის სხილი მოკლედი იყო, მდღელს არ ეტიობინებოდა.

* * * გავიხსენებ „НОВ. ОБОЗ.“ სწერიას: „როგორც გვიხატებს, მეურნავის ცასპარანოტიან სოფლებზედ მოსარჩენად მოუჭადინათ ერთი ქალი, რომელსაც 70 დღის განმავლობაში არაფერი უჭმია, რადგან ჯავრით შეპყრობილი ყოფილა მახლობლის კაცის სიყვლილის გამო“ -ო.

* * * ამ თვის 28 სამების იმედასთან იპოვნეს გონივანი მიხილი იველი ცეცხლის მკვლელობა წავიდა, რომელიც სპეციალური ჯარისკაცის მიერ გაიკეთდა. კალაშნიკოვი მიიღო ყოფილიყო, საზრდადველ სახელოვან ქვეშევრდების დეიდან გამომდინარეობდა.

* * * ამვე დღეს მიიღეს ქუჩაზე, პრინციპს სახელი, მოკლედი მტკიცებულება მხედელ მეურვეთაზე თვის მდგომარეობა და საწარმო დღისა. მეურვეთი სამეურნალოში წაიყვანეს სატყეოები.

სსსრული კავშირი

(ბრძალვების—წილ—წასვლები ამავე)

ქვეყანა ხომ არსებობსთვის ბრძოლა. დღე მუდამ, მე მუდამ ეს ბრძოლა და უწყური მოკლედი სამეფო ლექსა-პოემისთვის ერთმანეთს სახეიდანის, ცხვირ-პირის მიკვების დიონის ფიქრში, ხეობის ათავისს როგორ უფრო უფრო გამოვლი იმერული ენტიტი, ხიზანარაღური სარძა და გლდანერლი მოვეყვრილა. ამიტომ ეს ის არ-ფხეა ცხოველი ცხადს და დღემდის შუა გაღვივების ხერხებს და გვირაბში და ლექსა-პოემის მოსაპოვებლად, მშობრის კუჭის ხასიათებულად არც მეტის ირბადა და არც მიკვების, არც მზანურსა და არც გარეულს.

დიდი, გაბრტყელებული, გახვიებული და გაუბრტყელები სიტყვები: * * * მძიბა, * * * ერთობა, * * * სიყვარული, * * * შეგვიპოვება, * * * სიბრძნობა და * * * მხარე მზარავლი მოხლოდ სიტყვები, რომ ოცნებები ვაღმდამოვს დამიანებს წაწერი მასლა ჭკონდით, თორემ მდინარს და უწყური მოკლედი სამეფოში ერთს ცილა ადგლისა არავინ მოაზრებს. აქ კუჭა გაიჭევიუ-

- კუჭეული; 8) მასა სასილქ სხვა გაუჭრებელი, ჩემგან შეყვრებლი ანუ გაუჭრებელი, რომელიც შეადგენდა მტკიცის მასლის ჩენის საპროტოტი და საწინაო ისტორიისას;
- 9) მრავალი ჭორბანიკანი ბართლოკახეთი შეყვრებლი; რომელიც შორის ათავება წელითა რიტხებზე და რომლის შესახებაც მხოლოდ ცალკეფერი ცნობა ოდენ მოიპოვებოდა, და ის ტორნინაც, რომელიც დე, ვიკინებო, აღმწინ და ცხრედ წოდებულის პარტიის ჭორბანიკის რაოდენობის ნაწილი, 10) ნიშნული ძველის საფიქრო წარაუბას, რომელიც ერთის ნიშნულის ანაზი აღდგინალი გავაძეს (პარსის უნახავს ის საღებულის ანაზი, მაგრამ ვერ წაუკითხავს);
- 11) საყვარლდობი ცნობანი მე-XII საუკუნის მინარეული გიორგი დიდის დროინდელი არტელობისა და ორბელიანი ამოწვევების შესახებ (ეს მინარეული თავისთვის მივეცი, მაგრამ აღბა ვერ გაუჩერებია, თორემ, ჩასაკარგებელია, არ დადგია-

ლი და იმის სასე-კალიფორნიაზედ დამოკლებული ძმობაცა, ერთობაცა და სიყვარულიცა. რის ძმობაცა, თქვენს ლხენს, როცა კუჭე მკვებლად ამოცხდის, მზანად და მაკემ რამეო. სიტყვებით, სულ ერთია, თუნდა სახა აღზრდად იყოს გავიწველ-გამარტყელებული, ხომ ვერ ამოიყვანეს დამინათ კუჭს, იმ კუჭს, რომელიც დამინათს კუჭე-გონების საფიქრო ტახტივენაც წამოპოლოტიკუბული და არც ნათისობას დაედევს, არც მეგობრობას, არც სიყვარულს, არც სწამს-რა, იმისთვის ყოველივე ამოუბნა ამოიალ; იმ დღისა უკუ ირბოდა მაკალიც გარდა, რომელსაც წყვილად ჩაიყვანეს.

ეს ხომ ასეა და ქვეყანა და დღეტიარდ ამის წარმართულ-განგებული, დღე ერთი და ამისი მახლობლი-თი-კითხვებით. ათუნდა ჩაიყვანეს აქ ამოიყვანა შეიღ-მაკაროვ-კვაქაქე-კიკიძის სასქეს, რომელიც 25 ოკტომბრის გაიჭარა მისედი განყოფილების მომხრეებში გაიჭარა. მაგვეღვილი-კვაქაქე-ჩიკიძე ამან და სავითოდ სასტურში პირლინი“ აქვთ გამართული. წელს და ვე უთადლებთ. ერთი ამანაზი (მარვეღელი) ამდგარა და, დანარჩენ ორის ფარულად, სასტურის საღებში მარტო აღიჯა ერთი. ამასობაში სასტურის მოწაღებულს საერთო სასტურება ყოფილა. ამოიჭრებოდა მედიტორები. ამა და უღვევით, რომ რადგან სასტურში მარვეღელი ზღვას ჩრება, ხუთის თუნაზი მისცეს ცლივიზედ დანატრავს ამანავედ მოწაღებოთ-ბინაო. მარვეღელი არ დაიანმეზულდა და უჩლიდა... აქტი კუჭე უფვეთ და შეიქვენობა. საღებ ამას შეუდგე მთელს და საჩქაროდ არის გაღაქეული და სასამართლოში სწამობო.

სასამართლოში ოთხი საჩივარი წარდგინალი. მარვეღელი ჯერ მე-ღარბიკოთა გარდატეხების ოცენონობას სიივის, მეზე ევაქამე-ჩიკიძის უჩივის, რომ მოკლედი შემოქმედებენ; მაღალას მაკაროვს (ეს ვიღაა ნეტა?) უჩივის ევაქამე-ჩიკიძის რომ მეც დამეზუქინე სიკვლის და ჩიკიძემ ხელწერილი მომცეს, რომ არც მოკლედი და აღარც მეტარას შემინათობისა;

ნებად გავიხსენებ (გაუჭევენ); 12) ამასთან დიდამო მასლა შევეგრძობება ჩენის ძველის მწერლობის; 13) უფრო მეტის მასლა მევეკერევეთა ხალხურ პოეზიისა და მეტყველების; 14) აზროლოგიური გამოკვლევა კათალიკოსებისა და მეფეების შესახებ და გენეალოგიური სის რთავთა (მე-XIV საუკუნითან დაწვეული) ორბელიანთა, მართათათა (მე-XVI საუკუნე); ამილხე-ბრძანა და სხ.

ნუ თუ ამოდენა საისტორია ცნობათა შეადგინებოდა დარბაზებს შესძლებდა ის, ვინც ვაფაოკების ყოველ დღეს თუკვებს წაშს და წუხის მხოლოდ იმას ადგებს და ჰეჭვირებს, რომ როგორც და ვისზე თავი მოვაწრო, ამერიკებისა და „სასწავლებლის“ აღმართებითა, ვისაც სწავრობა, ყველა დამაბნელებელი და შეარტყნის და სხვის დამაბნელებელ ათვის ტახტი თვისის ცრუ-დღებებსა? არა თუ ყველა ზემო აღნიშნული საისტორია სუნჯედ ერთად, აზამედ ერთი რა-

ჩიკიძე უჩივის მარვეღელი-მაკაროვის, რომ ვაჭიკიძის სურვილი დამსეს ბრალად და ამითი უწრდლად ჩემს პატიოსანი სახელი შეეზღობოდა და წინადა დიარა მჭარადოა.

ერთის სიტყვით, ყველა ერთმანეთს უჩივის, ევაქამე ვარდა. სასამართლოს დარბაზი კარგი სასამართლო. თითვე ერთმანეთის მტერი-მტოქმენი გამყრებულნი დანან. ერთი შეუდგა ცხრა და დამინათ ადგილად დაწვევად, რომ ოთხი-ფენი მენე მჭარბოდ-მოკლედენი არიან არსებობსათვის და, სიკვლის მე-ქარას-კი არა, ყველა იმას მოვეყვანე სასამართლოში, რომ, იმერლის ეფანტო, ერთმანეთი პირ-კუჭ და ამან და მაგარი ლექსი თითონ მოიღონ ხელში. აქარა, აქ ეტქის სასქეს თავი-დღან ბოლომდე და მეგობრობა ამანავედ მდინარს კუჭ ვაღვე-ყვანილი ყველა ერთმანეთისათვის. მოკლე სასამართლოს დარბაზი მესსტურ-მროვით არის სასე, თავი მოკლეობა კუჭის სხვა ფაუნდებ, ამ არსებობისათვის გაქვივებულთა, ბრძოლის თანამას უფრებო და მორიგან-მოპასუხებთ ებასენია.

ერთი არა, სასტურის საღებში ხომ პირ-შეად აღიღ და ხელდღენ გამოვეცადე, სახელს რაოდ მეტყვეს და ლექსა-პოემის რად მართხენს. ეს უღვივა გონიას უღად ვაღამეკუს, თუ მე მაგის ცხეში არ ამოიყვანოდა, წარედეს და სასტურები ვირის ამანოში გამართო.

შეი: მაკლე, რა ვეცეკობა; მაკლე: რაო დამის კალსათი ვევიპობედ ვარდ გამოვას, მაკლე: კვახივ არ აფიქობა, მაკლე, თუ? მაგის კვახა უნდა, მაკლე, და ჩვენ აღმანებენ არ ვართ თუ? აეს კაცს, მაკლე, ავი ცილბა ხომ არ შურებ, მაკლე, და რაც მაგან ჩემგან ბოლოცის თავი ვაიღოს, მაკლე, თვისს პატრონს ვაყუას, მაკლე.

მაქს: ვაა, მაგათ ერთმანეთის შეშვადა უნდა, ახარ რას მემართობებან, ვის რა სურბანი ვირო ლეზან? მომლოდ რა, ორ-შეუ-რიან ვართ ვარ? ვინ მოკლე ვაწა პალა-ვართა. პრის-ნახებური ხომ ვარ, რომ ვირბა მომძობის, მეც მის ისე ამოიღეთ რაობის ბაღებში. თუ არა, და, მაგათ ერთმანეთში

მეღიშე მაგინეცი-კი საკეო საბაზად ექვეუა ტრანაზა მეცნიერის ბაქი-ბუბობისათ.

მაგრამ *სახი ხრონიკის* გამოძეკე-მელი-კი მართლა რომ ვერ ასცდა ესერ-წოდებულის ბაქი-ბუბობისა და დეკემბრად ვასუტეხს. დეკემბრის დეკემბრული თავ-მოყვარეობა შეგვიერთ და დეკემბრული, *ნახტომები*, ოდესმე და სადმე მაგ ნახტომ-ნასუტეს ნაოდელ დღიშე-გარდა დეკემბრული ორიოდელ მემუს გიგემენი იმისათ, და რა ლდელ-ღეს ვადადგებს ახალგაზრდას და ვერ გუგავრებებელს მეცნიერს გარდა ამდებულის წყურბლი მეცნიერად გახდომისა და თავმოწყობისათ.

მაგრამ დღელოდის *პატროლის ცხოვრების* აღმოსრის შეუდგე, მო-ვისებობის ბანი თავისეული, ისე ადგილი ვაგდა ვახტებ მეუხს *ჩე-დაქციის* აღმონება და მტკიცე ქართლის ცხოვრებაში, რომ *ჩეხ (ე. ი. ე. თავისეული)... იმ გვიანობის* განხილვით თითვე შეგი-

გასაყოფი აქვთ, ჩემთვის რა ხეი-რა-ია-ა?!

მთოხე მევერტეკეცული მდებარეობს და არა ამბობს. ნუ თუ ამგვარა არის, რომ აქ საქე თავი და ბოლო, ან და ზოგი, ქვაკუთხედი კუჭა — კვა, შეშვა, ხვირა, ჩის ცილის-წამება, რის ბრალი, რის მეტარა, აქ კუჭის სასქეს, გამოწვეული ბრძოლა არსებობისათვის და ქვეშდგან ხალხის ადინა ერთმანეთს, რომ მომიკონ, სადა არა დაუთესნით-რა და შეიკრიბონ, სადა არა ვახტევეფით-რა.

სასამართლოში მივეღეს სასქემი ჩიკიძე და ევაქამე ვამართლეს; მეორე სასქემი—ჩიკიძე მბოლხი იტრო, რომ მეტარა შეუფილი მაკაროვისათვის, და დადინა, ვაგახტეს 15 წინათ ვარბაზი; თუ ეს ფული ვერ გადაიხდა, სამის დეტალს-დეტალს იქნას; მესამე სასქემი—მარვეღელი და მაკაროვი ბრალდებულ იქნას ცნობილი და ორავს თითო თოვე ციხე მიესაჯოს. მაგრამ ჩვენ-თვის აქ არც ერთის ვამართლება სასურველად და არც მეტარის ბრალდებულ ცნობა. აქ, თუ არის სასურველდობა რამ, ბრძოლა არსებობისათვის და იმ პოეტის სიტყვების დასაბუთება, რომელიც სასამართლოში შეუჭარბებთ დადებოა ჩანეს: ვინ საწუნს და ზვეს მარტს, სადა მამუხე ჰუჯებს ცილბს, სად მხოლოდ კუჭს მარტის გასჯელით თუი ვაწეულბს...
ლეშვი

ამაშუშის მოსახლე მართალი

ამ რამდენსამე წლის წინად ეკუ-რიბო იმისათვე შეჩადებდა კუ-სახლობას, რომელიც ამაშუშის ქობის რიგინი მოვლა-ყვება სკოლ-ნოდით. თუა, ამაშუშის მოყვანასაც კოტას აქედენდ უთადლებს. მეორე, მეგრე, ასში ერთ ოჯახათა თუ ცილებდა ამ სასარგებლო ხელო-ბას. მართლაც რიგინათ თვლით რომ ვაგინავით, ვახტებობაც არ იყო, მისთვის რომ დასწეულბული იყოს, რომელიც ხელდახლები *გა-მოწყობის* ოსტეხ მეგრად უყან სდეს და რომელიც ვაჭრეცლებული იყო ვაჭრობა,—ის თსლი შრომის მე 1/6 ფეს არ იძლეოდა. ხშირად მძღებლები ხოლმე, რომ ხმა მზა-

ძლითა ჩამოვეფილით ის, რაც ვახტანეს ქ.-ცხოვრებაში შეუტენიაო, მაგრამ, რაც ხმა თავისეულისთვის ვეგრე ადგილი აღმოჩნდებოდა, ის (თურ-მე) ვერ დაუხდეს და ვერ მოუ-ხერხებია ვამართლეს არქოლოვად. დაქმების, თუმცა ვახტელებულ-საც, როგორც თითვე მოგითხრობს, *ეჭვილად შეუდგებოდა მართობის ცნობად და მტკიცე ქართლ-ის-ცხოვ-რებისათვის, (საჩიროვლად) ისე, ა. ბაქაძისას); ხოლო... (ვინ-გეთა ე. თავისეულის სიტყვებით) *ჩვენ (ე. თავისეული), როგორც მეითხე-ობა ჰხდეს, იმავე მართა დღელო-დის შესწავლად სკოლ წარადგენს დასწევენად მივეყვანო... აქედან სკო-ლით, თუ როდენ მაღალზედ უნდა დღეს უყანსწელი პირველი *ჩა-პო-პობა... ცხელად ვერ დანახეთ, რომ რაც საწლოვანის ნასწავლ-მეცნიერისთვის ეს ავალ-დასმტკიცებელი ყოფილია, ის და. ბაქაძის ორბოცის წლის სამეცნიერო შრომას ვე დაუ-ძლეოა, ვერ ვახტეკიტია. იხილოთ

რეული წასსეღვლად ცახზე კი-ართაშად დახოცებოდა და მთელი 40 წლის შრომა საწუნს გაუჭრებ-სი ტყუილ-უბრალოდ ვაგებოდა. ამ გვირა შემთხვევები სხვა-დასხვა ასე თვალსა და კულისან მიუჭრებოდა და ქობის რეულზედ ვერ რა იყო. ანც იყო, თუ შეიძლებოდა თსლის გარეგა და ამ გვირის სასურველით ვაგეჭრებოდა და მოსავ-ლობაზედ იმედინათა. დღეს-კი ვხე-დებო, რომ ამ სასარგებლო ხელობად ვერცხის ცოტად, თუ მეტრად, ფსეკი ვაგდა. ეტლ-კი ძნელად მოიპოვება ოჯახათა, რომ ამაშუშის ქობის ყვე-გან არ მოსდევს და შრომის და-გვიანდა არა უსაყვარლებოცეს. ეს თსესა ასეა, მაგრამ უფვედ-ღეს მისაყოფილი ვერულები ძლი-ერ ვერ დაიყვებენ. ამის მიზეზი შეუდგე ვახლოა. მოგესწენება, იქ სადაც ეკთლი სასქე და პატრონური შრომა თავს იჩენს, ხელის შემწე-ლებიც ვაგუნდებინათ. აქუც ეს სენი შეგებათ, პატრონებს სძლია ამაგარის მწყობრობად და წრეს ვაგდასუ-მა შეუბრუნებლობად. მოახლოვდა თუ არა ბრძოლ თსელად ქობის გამო-სწავლადობა—გამოვიდა სამართა ქალი-კისისათვის და იმ პოეტის სიტყვების დასაბუთება, რომელიც სასამართლოში შეუჭარბებთ დადებოა ჩანეს: ვინ საწუნს და ზვეს მარტს, სადა მამუხე ჰუჯებს ცილბს, სად მხოლოდ კუჭს მარტის გასჯელით თუი ვაწეულბს...
ლეშვი

მოგროვილი თხლი ვასალს. მოსავლის დროს შეიძლება ხელ-კარგები დაჩინდნ და იმდენად შრომაზე გაუარესდნ. ავი გამოწერილია* იძახიან. იმას-კი არ ეძინებენ, სადაზრო თხლი იყო, რომელმაც ასე ხახა-შრომა დადგო. რასაკვირველია, ეს ყალიბი ცხლადღებები ანგარიშის მოყვარებით იყო გა-განაზიონი სხვა-და-სხვა სოფლებში და თვალსაზრის აღდგომებზე გა-კრიული. თავის განსაზარლებელი ხ-სუბუბები უზარალო ხალხთან არ არს ბევრი საქორა. კარა მხოლოდ მა-მა არ მომიკვდება, მეც გამოვიწე-რები, ამასთან ერთად ის არის ძეღ-ლის ქალღვრის კოლოფის ჩვენება, რომელშიც ოდენი თხლი ყოფილა და შრომა და ვათად. ვინ მოს-თხოვს ხალხს, ვინ იტყვის უტყვიანს თავის ვინ შესტყვა გული? სვისი ურონი, დობა-შრომა, და ამ გვიან-ტყვე ჩივილის უტყვიანდობად. ამ ბატონების სთამამე მომავლის წესი-სათვისაც ვინ უტყვიანს კეთილ-სადაცმაც გაგვიჩინა, რომ განსა-ჩივის თხლის დამწერილი პეპელის პატარა პარკებით იმხება ზამთარ-დღო. და შეუარაგებობა, ჩაწყვე-დვიანი ამ ვინის პარკები: განსჯე-ვა მხოლოდ ისა, რომ პეპელები პარ-კებში დასკოდა, შემდეგ ამოკა-რის და თხლი განსხვავდა მხად იყოს. არ ვიცი, მთავრობა გარ-ჩე-ვის ჩას ვითარ. „მეორისკობა“ მხარებაში ისინი ისეთივე გავიჯე-რებულნი არიან, როგორც მე ჩინე-თის მწერლობის დახელოებული. თხლის განსჯევისთვის საქორა რამ-დენსამე ვინის საბარეუბო სადღერ-ში მიტრისკობით ბუშობა, მისის რი-ო-ისი მხარების შესწავლა და ცნა-ბა—რომელი უკა ვარგისა და რომელი სწორული, და რომელი რა სწრაფ ვა-დამოყვია. მხოლოდ მაშ შემდეგ შეუძლ-ვის კაცს, მოეცოდეს საქვის დიდის სიფთხობლი, რიგინად აღიანიან მა-შინაც ვერ უნდა ეწილს თავისი გარ-ჩევის თხლის და ხელ-ახლად სა-დგერში უნდა ვაგებინა, რათა მო-ხელეოთ თათლი ვისინჯოს და შე-მდეგში გამოვიდეს ვასალად. საქო-რია, ასევე იტყვიან მის მასწავლე-ბლები, რომელნიც ამას წინად ტუ-საბარეუბო სადგერში ვარჯიშობ-დნენ და ამ საქმისთვის საქორა ია-

რალეტი დაუბრუნდა, თორემ „მი-კროსკობის“ უტრნოს კაცს, რომელ-მაც არ იცოდეს, სასწრაფო თუ სა-სწრაფო ეს მისთვის რაული გამოკა-ნი, მიკროსკობის“—როგორ შეტელი ამ ერთი რიგინის თხლი იცნოს. ამ გვიანდ ღმრთელ რიგინის წინადგ-ზე დაუბრუნებული ხელდა, შეიძლება, უზამარბდეს და დავის, რადგანაც ერთის მოსვლითადაც გულვატეხი-ლი გვლიხ სასუფლად იმდენა პარ-კავს და იძიხის, გამოწერილი თხ-ლი ყალიბი თხლითა.

ერთი ვინე

სახორბრო მასალა

(საფრა 1269—1308 წ.)

მშენებრის ხელოვნებით აგებული საფარის მონასტერი ახალციხიდან 4—5 ვერსის მანძილზე იმყოფება. ეკლესია ძველს კოლხულ მოხატუ-ლი. მაღლს გუმბათს მაცხობის სახე ცხოველს ბატეს წარმოგივინებს. შიგნით, ეკლესიის კედლებს, გამო-ხატულ არიან და სახელწოდ მიწე-რობია: „სახა ათაგო“ მოხელის ბერის ქულით. ბებეს მანდატური-უბუტე-სი“, საფრის სასციხის სასალიარა.

ჩრდლოეთისგან შესავალი კარზე ქანდაკის ჯგერის ძირს ხუტურად ამო-ჭრილია: „მღვიმისკობა“ დასავლეთის ქანდაკის კარის თავზე, 2 1/2 დ-ლიანი ტყავ ამოჭრილია ხუტური ასია მთავრობის ასობით. „სახელითა ლეტიანობა დე ოქრუბანდ ვახუშტის ძე-მამს უწოდებია“ რ. 120 პოეტარე (ევესული პირველი გამოც.). ზედა სა-დგერად გამოვიდეს სასურველი, დღესსაწავლას აღების დღესა, ვინც ეს ვარჯიშობლი შესწავლის კრულსტ არს ლეტი პირით.

ეს მშენებელი უნდა იყოს ამ უკარის გვერდის მშენებ. „სახელითა ლეტიანობა შეწყვიტა წინდის ლეტი მომბოლით, წინდის სასიხათა, ზე ოთხენ სულ-სურათხეობის (ოთხენ ცხენე გვე-რდის ევარჯერეც უწოდებოდა).“ ლეტიის შვილან დაუკრობდნან „სრულსა ცნობასა ზედა მოყვანს“ მოგახსენე წინდა სახას. პატ-რონსა ციხის ვერცხლსა მამული წამი დაუტეგელათ სპობვებითა: „ეკლესიათა, წულით, ცხით, კი-სით, სოფლითა, ყნით, ტეხით.“

დაპირ ვიგინებთ თავის თავს მწერ-ლად ქრონიკისა. ვერც იმან აუბოლო თვლი კრიტიკოსი, რომ 114 გვე-რდზე (იხ. 83 გვერდზე) იმავ თე-მატიკისთვის გამოვიტყვიან მესხურ-დავინის ქრონიკისა მწერალი მისი დასაბამებლად ვიგინებებს თავის თავს და იტყვის: „1581 წ... სა-რამიანისთვის 4-სა პატრიისა ანაბო (მა დღესს აქსელის) მარჯინა ვიწუნეს“ (და) დიდის ხის უნაბინად და მისი მჭეფავრებით. ლეტიანობისგან წარბან-და. ნუ თუ ღილი ვაგვიჩინებთა უნდა, ვაგოს კაცს აქედან, რომ მატია-რის მწერალი არის და პატრონის ანაბოს (შუბრან-ბატონის ბავბატეს ძე) და აწყვიტო სტეპიგობის და მატ-რიანის სწავის თვისის შეღობების: ვი-ხტანგის, ერეკლეს, არილის და აზო-სიანის და მძების მომხედობისა და თვადსავალისას. დაიბ-ბომეს“ და დღის იმედელ სახელივან მანლო-სანია, რომელმაც აღზარდა ისრითი ლეტიანობის მწერალი, როგორც აყენენ მანლობი, ყვარებო, ბებე და თვლი-

წისკელითა, ყოვლის ვრითა. არა ვინა ამკოვლებოდა. ქმასცა ჩენსა დაწერეს. ზე დიდი კონაფილბე-დეს“ („ჯგარანი ციხე ზე სოფლითა“ „იზბუგონ, (თუ იზრუნენ) (?)“. კოლ უკონდონი მიწინ არად მო-სურებათს პატრიანან მონასტრის-სამანს: მონაწილბუნს, ვინც მამული აწეხს წინდა სახას დაალოის ჩენამცა „პრალითა ზღვევასა, სახას ორგულე-ბას შეიქნენ, ამსწერელ სულიწა“ „ამს მეტი, რაც დაწერილი ყოვე-ლი მეტია“. ლახარბე, რომელ „კარათხად და მწეწარა“, ღმრთო-რის, ვინც ცხენი შეკვლის კანონსა მცა, „ლეტიას პატრიანია“.

„უფალი, უფალი შეიწყალე წი-ნაშე, რომელმან კარნი ესე ვამ-წულდონდ ქვირანის (თუ ჭეჭო-ბას)“ (ი). „მწერისა გიგორგი მანგუ-რესგან, შეუდუნდ ღმრთანა“.

ამ კარის ბუქს ვარდ, ქანდაკე ირავლდ ამოჭრილია ხუტურის ასო-ებითა: სრულ-იქნან სადარი ესე „საძირკვლით ბუტევილითა, ვრითიათ, ხელთია ვარელს მისათა, შენისა“.

(ცხლითა, რომ ამ უხალდისის ქვის ხელობის მკოდან უწოდებოდა.)

მეორე ქანდაკის ვარჯიშე მწერისა: „მეუფელი ღმრთისა ქრისტე ზესცო-ლიანი შეიწყალე ყვარჯერე და შვილი მისინა“.

სამხრეთისგან, წმ. გიორგის ეკლესი-ისი კარის ქუტულდ ამოჭრილია ხუ-ელი ასო მთავრული: „სახელითა ლეტიანობა ზე საფარისა მომდარბა გიგორგი ნაწმუნების ძემან, აქა დამ-ბეჭდებოლია წინდისათა მამათა ადვი-ბუნე მკოვრელ ესე ეკლესიას სახენე-ბულად კოდილიას სულისა წინდას, რათა ღმრთებან მოხევილიან ზენდას და უღანდო ვანმანათლებლისა სა-ბასითა, დღესა მას დიდის ვანკო-ხუხსა, მისსანს მარკებუვანად და მარ-ჯევენთა მათ მისთა თანა აღმარცხოს.“

ამ ეკლესიის შიგნით კედლებზე ამოჭრილია: „წინდალი სახა მიხბ-ცევე სულსა ყვარჯერე, ესე წინდა-სადარი აშენა“. აქვე, ვარისო ე-დლებზე, ამის აღმანებელსა გრი-გოლსა მომდარბას შეუდუნდ ღმრ-თანა“.

აღმოსავლეთ-ჩრდილოეთის პატარა ეკლესიის კარზე. „წინდალი იოანე ნათლის მცემელი შეიწყალე ვაჟელი იოსებ და ძენი მისნი, ამინ“.

შენიერა. მთის აუარებელი ომებში დატოვდა ერთად თვით მწერალი ქრონიკისა დღე მათი. ნუ თუ ეს-რავ ცერ დაინახავთ თვისს თათალი-დარის ის, რომელიც წყურთვილად დატეხს წყელს დიდ-ლელთა არქეო-ლოგიით ვაგებუნბო ახსი აღი მან-ხეით, თუ რამდენად თავი მოაქცე-სტარის ახლავარდა ამჟებრეტელს და დამამბოხლ მცოცვან არქეო-ლოგიითა. იმისთვის ბრძოლ-ბუტია-მე-ვაგებულ ბუ-ბუტეობისა; იგი თვით ვეგებრანდებულს მიწუდებუ ხოლმე და თვით იმათ უსწორებს ცნობებს. მისი ასობით, პატრიის კარის დამ-წერილ სულსანთს (იხ. გვ. 115). „მშენებ ქართლის სპობვების ქრო-ნიკის დამწერიცი სტყვის (ibid), აშე-ხტან-ღვინების“ აქმონსაც, თანამე-დროვე მწერალად აღიქმუნებს და ქრონიკის უსწორებს (არ დიგოწყობი რომ მესხურად დავითი ხელნაწერი თვით მეტრანეს კალბით ნაწერი ჰქონდა ხელში ე. თაყაიშვილს) და იმის დამწერს აყვერდს: „მისა შე-ა-

ორ-სართულიანს სამკეცლოს ქვეშ პატარა ეკლესიაში სურათების თავ-ზე მწერალია: „უფალი მეუფელი ქრისტე ღმრთო, რომელი ადლებდ მართლ-მადიდებელთა შენთა, ადლებ ოთხევე სუფევთა შინა პატრიის მანდატური უბუტევი ბებე და ძენ-ნი მისნი, რომელმან ღმრთისნი მიწე-უხის მათისანი ღმრთ-გვეყნა და ვე-ლიძა ნასაფლავინი ღმრთის ძესა: ლო-სის და მძათა მისთა საუწყლოდ“. სურათებზე სახელითა: „სციხიატა“ ნიკოლოზა“, „ლესრი მსახურთა უბუტევი“. მათი ნაქმელობა და თვით თავ სახურავი ვაგადეს „ზოიანი“ გვიგერვინიერი. (?) აქ ვაგებლობია. სამ-ხრეთისგან დავის მშობლის ეკლესიაში გამოხატულ არიან: „სარგის“ „სამცხელი პატრიანი“. „ყვარჯე-ვი“. „შალვა“.

ცხენი იმ ბუქს შვილიან არიან, რომელსაც ვეზარ ტაშის კარის სვე-რის ზღბრედ და ქანთი ტახაპო-ნანდლ და რომელმაც თვისი შვილის საბრისთავით და ტაშის ერისთავის ვანდენა თურქები მათს სამთავრო-დენ. სახა ათაგე მატრიანეში არს იხსენიება, უნდა ვიფიქროთ, იგივე ბებე მანდატური-უბუტევისა, რომელიც შემდგ. წარმოადგენს (თავის სახეს). მრთული სახელი 66 წლის კაცს მის გამა იცხელი სახელიც პატ-რიად წინდა სახას.

შვილი მისი სახელია თანაგობდ და იყო ამირ-სასალიარე 1308—1334 წწ., სწორად მეფე დავით ლაშას შვილის დროს, რომლის ვრთ-ლბუნისთვის თავგანწირულიად ვარ-და ეყნის წინაშე და მოახსენა: „მე ვარო, რომელი შემოვები აბრუნეს და მის ვარსო... პაპა სარგის შენ ხარ! ჰკითხოს ვაჯარბებულ ყარნი, „იგი ვარ (არწუნეს და დარდაცა ქა-ლოპე და სოფლად)... არა იგი ვე-გონებდა ულამარბოლებს... შეკრი-პარი თვენი ქრამათია... ამისთვის დაწუნებთ ვეგ ბრბოლ და იმა“... ქიტულე. გ. 396. და ვახუშ. 246 გვ.

კლასიკალი

უცხოეთი

საზარბაგითი. საფრანგეთის საზო-გადოებამ დიდი ყურადღება მიიქცა

და-კი არ უნდა დაგვეწერაო, აი-მე: „მისი შვილის მშობელი“. კლდე-რება გაყენდებრულის გამჭურტე-რება ამ წყურთვლად აღიქმეს, რომ თვით მისგან შეკავრებულს მეთუ სა-უფლის მწერალს ბერასკელი ე მო-ხედა ბან თაყაიშვილის მწერე მათ-რისა; მისი ცხობისკლდევიან ხელნა-წერი იოლა ახალმა გამჭურტელმა, გა-დაამბიჯნა თავისებურად: „პქევიან“-ს მაგიერ „დაარქვიან“ უნდა დაწე-რაო, „ჰქინი“-ს მაგიერად „პქი-რიანი“, „ნევიათა“-ს მაგიერ—საფე-რა სოთაოა“, „მოლოკეელს“ მაგიერ „მელდლიანა“, ვიგინებულს აბლად „ფარდელს“ აქ ბოლის ვათამაშე-ბული გამჭურტელობა კრიტიკოს-თვით კათალიკოსების სიაც დაუწუ-სა მათისნი მწერლის, რათი კათა-ლიკოსი ვაგოსტოპა მღალდებლობას; „მეტრანებზე (კათალიკოზ) ამ შე-ტლიანთაროსი მამაცხეობის (მემატა-ნოსგან)... ავტორს დავიწყებია მის-გან მიღებული სიტყვა“ (საწყლო ბარაჟ) და შეტლიანთ მიზეზტებოა

და გულის მხა პეპეო! მოთხოველი ნუ დაგვიწყებს, რომ ჩვენ მხედველობაში მხოლოდ პატიობის ნიშნები ვაგვს, ხოლო თვით ვიწინავს ვარჯიშებს ამ ეტეკრიანობას: პირველისგან მეორეც განიკურტება რაოდენადმე.

ბ. თაყაიშვილს რომ მართლა იმ-დენი გამჭურტელობა ჰქონდეს, თუ-ც მწერალი, ისე არ ვაღიქვებოდებოდა მე-სხტან-ღვინის ქრონიკის მწერლის აღმწერად. რა ვაგოცხეობით დატეხეს ამ მწერალს, რა ღობე არ იღონა, მაგანაც ყოველი მისი შრომა იქნა მათს: ვერ აღმონდა და ვერ დამწე-რი შეხანინავეო, ქრონიკისა და რა-ე „მისწორება“ საწყე, სიტყუვე“ და „სტეკლიანობა“ დაწამა ქრონიკეს (გვ. 118).

ისი გამჭურტელობა „გამჭურტე-ობისა“ მით უფრო საყვირებოა, რომ ქრონიკის მწერალი, ქიხისხობა ათაგების მუდელე, „დღის იმედელ“ წოდებულთ, ბავბატე მუხრან-ბატონის ძელი და მუხრან-ბატონის არი-ლი და მუხრანისა, თითქმის პირ-

იმ ვარჯიშებს, რომ ამ უკანასკნელს დროს მრავალგვარი უბეჭურება ხე-ვა კრინის გზებზე. დღე ისე არ ვაგა; რომ ვახუშტისა აცნობან, ამა და ამ ადღვას კრინის გზებზე ესა და ეს მამავი მოხალა: ხან სახალხო მატე-რებულე ვეგებნას სპოლის მატარი-ბად და ვაგინებო იმხსებრე, ხელ-ნი იხოკება, ხან სწრაფი მატერე-ვლი გზოდან ვარდება და უარესი უბეჭურება ატრილობებს, ხან რა და ხან რა. ამ ვამუდებულმა და განმირ-ბილბობა ვაგინების მსხტერევა-სარის და ხალხის ლეტვის მამავმა ძლიერ და მანამა მოგზაურნიცა და თვით კრინის გზებზე მოსამსახურენიც. ამ ვარჯიშებზე უყრადღება მიიქცა თურხან-ვაგინების ბე-ბავარბობისკაც, დარწყეს კრევე და ძიება, რა არის მიზეზი კრინის გზებზე უბედურ შე-ბრუნება ასე ვამუხრანება. ყოლის უბრინებელს ამ სავანის თათბარად დე-კოთხენ კრინის გზათა ლეტკევის, დორტეკივანს შემდგ. პაპის მიქცეს. საზოგადოების ადლებების მიზეზი ამ საცნის თათბარ ჯერ იმითი ახლობ-დენ. სახა ათაგე მატრიანეში არს დღის ყურადღება არ აქვეყნდენ კრინის გზებზე მომბადარს ამბებს, ხოლო ცხ-ლითა, თინდა სულ უზარალო რამეც მოხდეს, იმასაც უყურადღებოდ არს სტეკლიან და აქვეყნდენ და აზვი-ანდებნო. ამ სიტყვებს დორტეკივი უფრო თურხან-ვაგინების ვასაცა-ვად ამბობენ, ვიდრე თავიანთ თავის განსაზარებლობად. მათ მიერ დასხე-რებული თვითდავით მიზეზი სულ საბრისთავის თავგანწირულიად ვარ-და ეყნის წინაშე და მოახსენა: „მე ვარო, რომელი შემოვები აბრუნეს და მის ვარსო... პაპა სარგის შენ ხარ! ჰკითხოს ვაჯარბებულ ყარნი, „იგი ვარ (არწუნეს და დარდაცა ქა-ლოპე და სოფლად)... არა იგი ვე-გონებდა ულამარბოლებს... შეკრი-პარი თვენი ქრამათია... ამისთვის დაწუნებთ ვეგ ბრბოლ და იმა“... ქიტულე. გ. 396. და ვახუშ. 246 გვ.

გულდღებით ეცნოს ეცილებინაო. სი-გინეთი დიდტეკია პირბარბი აღი-არებს, მართლთა ჩვენს კრინის გზა-ზე მოსამსახურებო მატერიალითა ყოვად მდინარბობა ვაგირგებულთა, მაგარამ ჩვენ ვერაფერი შეუღ-ვერა შეკვირვებისა, რადგანაც მრავალი ხალხი მხად არის აწინ-დელ მოსამსახურებო ვამაგირბე ნა-კლებს ვასიაც იმსახურებო. ამას მესტამეტე კათალიკოსი, რომელიც ამის გამა ვანდენილ იქნა და აღმო-ფხვრელ ბან თაყაიშვილის მიერ ჩე-ვლის ისტორიკოსად. ვინც მტერი-ბად ამ ვაგარბა კრიტიკოსებმა თავი აიღონ და დავრინებულის ისტორიის გირ-თა ვინწულა. ვანგებრული კათალი-კოსი, სახელწოდებით „მამა“ ვახუშ-ტი, მკითხველი, კაცთა-ვაგირბით ისევე შეიწყნოთ. ვამუდვენდ აბლად აღ-სკოდინა, რომ ეს სახელი „მამა“ არს იმეთიანა ჩვენს წყაროსწილ და თუმცა ბგობამ წყრტილებითაც ვან-ცე-ვი ვისი სახელი, რატივეც ვეგრედ მოესცა, სისი ნუსტაც წინ დაგვი-დებ, მაგარამ ფიტცელს კრიტიკოსს მანაც ვაგოთ ვერ მოუფიქრა. „მამა“ რომ კათალიკოზი იყო ადინდენ მე-ფის დროს, ეს დაბეჭდული წყარო-ბიზიდან იხილვევის და ხელნაწერე-ბიზიდანაც.

(შემდეგი იქნება)

თ. თარხანია

